

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1095
Land:	Irak
Kilde:	Landinfo. Respons
Titel:	Irak: Militser i Bagdad
Udgivet:	15. september 2017
Optaget på baggrundsmaterialet:	25. oktober 2017

Respons

Irak: Militser i Bagdad

- Hvilke områder av Bagdad by er kontrollert av ulike militser, og hvilke er kontrollert av ordinære sikkerhetsmyndigheter?
- Hva slags handlefrihet har militsene der hvor de dominerer?

Denne responsen er en oppdatering av en respons med samme tittel av 6. september 2016. Oppdateringen er basert på informasjon fra åpne skriftlige kilder og fra møter Landinfo og den svenske landkunnskapsenheten Lifos hadde med kilder i Amman og Bagdad i februar/mars 2017.

Responsen omhandler de såkalte Folkemobiliseringsstyrkene, som etter et lovvedtak i november 2016 er blitt knyttet til den irakiske forsvarsmakten. Samtidig fortsetter disse styrkene å inneha en utstrakt autonomi, og vi velger derfor å omtale dem som det de oppsto som; militser. Irakiske myndigheter bruker ikke dette begrepet selv, og det skal heller ikke være «god tone» å omtale dem slik (Landinfo 2017, s. 16).

Hvilke områder av Bagdad by er kontrollert av ulike militser, og hvilke er kontrollert av ordinære sikkerhetsmyndigheter?

Bagdad by og forstedene regnes generelt for å være under myndighetenes kontroll. I praksis deler imidlertid myndighetene utøvelsen av forsvar og ordensmakt med ulike shiadominerte militser, særlig de som er knyttet til Folkemobiliseringsenhetene/Popular Mobilization Units (PMU), på arabisk kalt *Hashd al-Shabi*. Slik sett må myndighetenes selvstendige kontroll kunne sies å være ufullstendig og i stedet vekslende, eventuelt overlappende, med den kontrollen eller dominansen som utøves av shiamilitser.

Norges ambassade i Amman (møte i Amman februar 2017) forklarte at det generelle mønsteret er at shiabydeler er militsdominert, mens det i de bydelene som har blandet sunni-/shia-befolkning, er hæren/politiet som kontrollerer hovedgatene, og PMU som kontrollerer sidegatene. Det er få tilfeller av at PMU patruljerer i sunni-bydeler, ifølge ambassaden.

Respons **Irak: Militser i Bagdad**

Dominans kan ifølge ambassaden for eksempel bety at militsen har sine folk representert i den lokale politiske ledelsen, at hæren ikke trenger intervensjoner i bydeler/strøk der militsen dominerer, eller at militsen kan bistå lokalbefolkningen via lederne de har i de lokale offentlige etatene.

Som eksempler på militsdominans i de enkelte bydelene nevnte ambassaden Asaib Ahl al-Haq (AAH) i Dora og Karrada, Fredsbrigadene (Saraya al-Salaam) – arvtakeren etter Mehdi-hæren – i Sadr City og al-Shaab, kurdisk peshmerga i al-Jadriya, Ashura-brigaden (Saraya Ashura) i utkanten av Karrada og Badr-organisasjonen i Masbakh-området i Karrada. Badr-organisasjonen har dessuten sterk innflytelse over Innenriksministeriet og dermed politistyrkene. Innenriksminister Qasim al-Araji som ble utnevnt i januar 2017, tilhører Badr (Steinberg 2017, s. 4).

Ifølge en oversikt utarbeidet av et forskningsprosjekt ved Stanford University (2017),¹ er Sadr City Fredsbrigadenes historiske hovedsete i Bagdad. En annen betydelig milits, Kata'ib Hezbollah, skal ifølge samme kilde ha hovedkvarter og hovedsete i Bagdads shiabydeler (Stanford University 2016). Det er ikke navngitt noen konkrete bydeler. Den irakiske nettavisen Baghdad Post (2017d) nevner imidlertid at militsen har flere av det den kaller «hovedkvarterer» i Karrada, samt lokaler i områdene Aamel, Abu Disher, Shuala og Aziz Balad.

En sunnimuslimsk klanleder fra Albu Nimr-klanen som Landinfo møtte i Amman i mars 2016, opplyste at Palestine Street i det østlige sentrum er under kontroll av AAH, mens Shula-distriktet nordvest i byen er kontrollert av Fredsbrigadene. Selv om Fredsbrigadene er dominerende i Sadr City, mente klanlederen at de muligens blir utfordret av andre shiamilitser der. I al-Jadriya-kvartalet i Karrada har kurdisk peshmerga stor innflytelse, ifølge klanlederen. Han mente det kunne ha sammenheng med at tidligere president Jalal Talabani, som er kurder, har sin residens der.

Disse eksemplene på dominansområder er ikke uttømmende. I den enkelte bydelen kan det dessuten være ulike militser som dominerer hver sine avgrensede områder. Klanlederen fra Albu Nimr-klanen har tidligere fortalt (møte i Amman mars 2016) at Bagdad er delt inn i revirer som de respektive militsene «eier», og at militsene respekterer hverandres revirer. Kontrollen som militsene utøver lokalt, er ikke nødvendigvis offisiell, men Bagdads innbyggere vet godt hvem som dominerer hvor. Besøkende vet det derimot ikke.

Hva slags handlefrihet har militsene der hvor de dominerer?

Vi kan ikke fastslå nøyaktig hvor stort spillerom militsene har, hverken generelt eller innenfor det aktuelle området den enkelte milits dominerer. Men det synes klart at befolkningen i Bagdad opplever at militsene generelt kan opptre vilkårlig uten at myndighetene nødvendigvis griper inn. Muayad al-Windawi, en irakisk frittstående konsulent som Landinfo og Lifos intervjuet i Amman (februar 2017), ga uttrykk for at militsene i Bagdad generelt er «uangripelige», og at de kan opptre som de ønsker. Dette bruker de, ifølge al-Windawi, både til å hevde sin handlefrihet overfor statlige myndigheter, og til å samvirke med kriminelle elementer.

¹ Forskningsprosjektet *Mapping Militant Organizations* sporer utviklingen av militante organisasjoner og samspillet som utvikler seg mellom dem over tid.

Ut fra det Landinfos lokale kilder opplyser, samt informasjon i åpne kilder, ser vi at militsenes handlefrihet muliggjør aktiviteter som:

- å ha et åpent nærvær med bl.a. faste installasjoner og sjekkpunkter
- bevegelsesfrihet
- sammenveving med politiet
- kontroll, pågripelse, avstraffelse og bortføring av personer
- å delta i kriminell virksomhet.

Åpent nærvær med bl.a. faste installasjoner og sjekkpunkter

Da Landinfo og Lifos besøkte Bagdad i mars 2017, var militsene verken blitt stilt under statlig kommando eller trukket vekk fra gatene, slik loven om integrering av militsene i de væpnede styrker, vedtatt i november 2016, tilskriver. Dette var noe som skulle ha blitt gjort etter en avtalt tre måneders overgangsperiode, ifølge den irakiske konsulenten al-Windawi (møte 2017). En irakisk analytiker som studerer væpnede grupper (møte i Bagdad mars 2017), mente at det er lave forventninger om at militsene som skal inn i hæren, vil stille seg under den irakiske regjeringens kommando. Alle PMU-militsene har for øvrig opprettet hovedkvarterer i Bagdad.

Al-Windawi fortalte at militsene har etablert seg godt synlig med et større antall kontorer i byen. En artikkel i nettavisen Niqash (Habib 2017a) poengterer at kontorene deres likner på regionale politistasjoner, og at militsene langt fra er blitt reelt inkorporert i hæren og politiet. Politi og hærenheter som er utplassert i de samme områdene som militsene, søker i stedet helst å unngå kontakt med dem, eller blir nødt til å tilpasse seg dem for å unngå konflikter. Ifølge en artikkel i The Economist (2017) skal AAH ha flyttet inn i et palass i Adhamiya som tidligere ble disponert av Saddam Husseins kone.

Ifølge den irakiske analytikeren (møte 2017) bruker militsene egne uniformer, men disse er ikke lette å identifisere. Norges ambassade i Amman (møte 2017) mente at man kan kjenne igjen de ulike PMU-militsene på bannerne/flaggene deres, som for eksempel er festet på bilene deres og på sjekkpunkter.

En diplomatkilde i Amman uttalte til Landinfo i mars 2016 at det er antiterrorpolitiet, Federal Police, som står på sjekkpunktene langs hovedveiene. Denne politistyrken er uniformert, og sjekkpunktene deres er tydelig merket/skiltet. Ellers i byen er det de irakiske sikkerhetsstyrkene (ISF) som bemanner de offisielle sjekkpunktene, og mannskapene deres gjenkjennes ved at de ofte bruker hjelm. ISF kan for eksempel stenge en gate dersom det går av en bombe. Det er gjerne i sidegatene at PMU-militsene setter opp sine sjekkpunkter. Disse sjekkpunktene er temporære og uformelle, og kontrollen som foregår der, er mer vilkårlig enn på myndighetenes. Forøvrig mente diplomatikilden at PMU bedriver mer patruljering enn bemanning av sjekkpunkter.

Bevegelsesfrihet

Bevegelsesfrihet innebærer at militser fritt kan passere hærens og politiets sjekkpunkter, noe de ifølge den irakiske konsulenten al-Windawi (møte 2017) gjør i sine egne kjøretøyer.

I et tilfelle der syv studentaktivister ble kidnappet i Bagdad sentrum, falt mistanken på militser, som nettopp hadde muligheter til å bevege seg uhindret slik at de kunne ta med seg studentene dit de ønsket (McDonald 2017). En klanleder fra Albu Nimr-klanen, som også er tidligere

Respons **Irak: Militser i Bagdad**

general fra tiden før 2003 (møter februar 2017), fortalte at PMU-militsene utsteder egne ID-kort til sine medlemmer, og at disse kortene gir fordeler som fri passasje på sjekkpunkter og tillatelse til å kjøpe våpen. Landinfo har ikke selv sett slike kort, og vi vet fortsatt ikke om de blir utstedt i navnet til den enkelte medlemsmilits, eller PMU som sådan. Trolig blir de utstedt i PMU sitt navn.

Det virker ikke som om myndighetene fullt ut har akseptert at militsene skal ha mulighet til å bevege seg uhindret, men prøver å begrense dem når de har anledning. Iblant oppstår det konfrontasjoner mellom militser og bemanningen ved myndighetenes sjekkpunkter, noe for eksempel Baghdad Post (2017c) meldte om i februar 2017, da flere sjekkpunkter i østre Bagdad skal ha blitt angrepet av en milits. Noe mer om bakgrunnen for konfrontasjonene er ikke nevnt, men hendelsene kan tyde på at militsene ikke har noen generell *carte blanche* til å passere myndighetenes sjekkpunkter. I en annen væpnet konfrontasjon, mellom AAH og politiet i mai 2017, ble to politimenn drept, ifølge en kort melding fra Iraqi News (2017). Noe mer om omstendighetene rundt hendelsen ble det ikke meldt noe om.

Sammenveving med politiet

Klanlederen fra Albu Nimr-klanen (møte 2017) mente at militsene i en viss grad er involvert i politiets arbeid, og at de har sine folk både på politisjekkpunkter og politistasjoner. Enkelte militsmedlemmer jobber som politi og militsmenn parallelt. Sammenvevingen av militser og politi har dessuten en institusjonell «forankring» ved at Innenriksministeriets politistyrker kommer fra Badr-organisasjonen. Dette er en av de PMU-militsene som regnes som nært tilknyttet Iran (Steinberg 2017; Mansour & Faleh 2017). I en situasjonsrapport fra Institute for the Study of War (Anagnostos 2016) fremholdes det at Innenriksministeriet er så vidt infiltrert at pro-iranske elementer innen sikkerhetsstyrkene (her nevnes bl.a. Federal Police) får økt kontroll i hovedstaden.

Eksemplene illustrerer at det kan reises spørsmål om i hvilken grad politiet i Bagdad kan anses å være underlagt statlige myndigheter eller en milits, og kanskje ha med seg elementer av lojalitet til et annet lands myndigheter. I så fall opererer politiet med to hatter; enten som milits eller offentlig ordensmakt. Om dette er tilfelle, vil konfrontasjoner mellom politiet og militser i realiteten fremstå som konfrontasjoner mellom ulike militser, hvorav den ene opptrer i politiuniform.

Landinfo kan ikke med full sikkerhet vurdere om hele eller deler av politistyrken i Bagdad de facto er underlagt Badr-organisasjonen. I det minste fremstår kommandolinjene og lojalitetene som uklare, slik meldinger om politiets begrensede handlefrihet mellom militsene kan tyde på. I juni 2016 rapporterte for eksempel Niqash (Habib 2017a) om et sammenstøt i Zafraniyah-området der shiamilitser forsøkte å arrestere politifolk som de mente samarbeidet med IS. I andre tilfeller er politiledere nødt til å samarbeide med lokal milits for å kunne utføre tjenesten. Det kan bli ytterligere komplisert for politiet når det er flere militser som deler på et område, og politiet må forholde seg til dem alle. Der hvor det finnes flere militser og det bryter ut konflikt mellom dem, blir politiet oftest nødt til å forholde seg nøytralt, dvs. ikke gripe inn, ifølge Niqash (Habib 2017b). UNHCR (møte i Bagdad februar 2017) mente at militser, ut fra styrkeforholdet lokalt, kan overstyre det lokale politiet og gjenopprette politiets posisjon, og dermed gjøre det avhengig av den lokale militsen.

Respons Irak: Militser i Bagdad

Eksemplene ovenfor kan indikere en overlappende myndighetsutøvelse mellom politi og militser. Som en følge av dette vil det, slik vi ser det, lett kunne oppstå et myndighetsvakuum som gir rom for bl.a. korrupsjon fra både militser og myndigheters side ved at både militser og kriminelle fritt kan passere sjekkpunkter. Klanlederen fortalte (møte 2017) levende om hvordan han selv to ganger daglig hadde måttet betale seg gjennom sjekkpunkter nedover gaten for å kunne utrette sin virksomhet når han besøkte Bagdad. Etter noen dagers jevnlig bruk hadde det til og med latt seg gjøre å få en bra rabatt på passeringene, som hyppig reisende.

Men også det motsatte kan forekomme, der befolkningen i militskontrollerte bydeler betrakter militserne som en ukorrupt og mer effektiv ordensmakt enn politiet. Niqash (Habib 2017b) omtaler tilfeller der lokale innbyggere skal ha foretrukket å henvende seg til den lokale militsen i stedet for både politi og stammebaserte konfliktmeglere for å finne løsninger på private tvistemål. Bakgrunnen skal være at man anser politiet som gjennomkorrupt og den stammebaserte prosessen som langdryg, med potensiale for store erstatningskostnader og eskalering av konflikten.

Styrkeforholdet mellom politi og militser kan fremstå som ulikt mellom sentrum og byens utkanter. Mens militser og politi iblant kommer i trefninger med hverandre inne i byen, kan militserne ha større handlefrihet i forstedene. I Bagdads utkanter, «Beltene», opererer militserne fritt nok til for eksempel å kunne nekte lokalbefolkning som har flyktet å vende tilbake til sine hjem. Dette påpekte den irakiske konsulenten al-Windawi (møte 2017).

Kontroll, pågripelse, avstraffelse og bortføring av personer

Kildene viser til at militserne kontrollerer, pågriper, avstraffer og bortfører personer på egen hånd, vilkårlig og utenfor myndighetenes kontroll. En irakisk politiker (møte i Bagdad mars 2017) påpekte at PMU-militserne kan gå inn i ethvert private hjem, også hjemmet til en parlamentariker, og at selv statsminister Abadi ikke kan gjøre noen ting for å stoppe det.

Ifølge en artikkel i Washington Post (2016) håndhever militserne på egen hånd sine vurderinger av hvordan folk bør oppføre seg, og straffer for eksempel personer som drikker alkohol eller kjøper sex. Militsernes styrkede autoritet overfor myndighetene setter dem i økende grad i stand til å opptre uhindret på denne måten. En innehaver av en nattklubb og et spritutsalg i Bagdad sentrum sier til avisen at selv om han betaler en god halvpart av inntektene sine i beskyttelsespenger til statens sikkerhetsstyrker, er dette til liten hjelp hvis en militser bestemmer seg for å slå til mot forretningen hans. Ifølge The Economist (2017) opptreer militserne som religiøst politi.

Kriminell virksomhet

En irakisk politiker (møte 2017) nevnte særlig kidnappinger, drap og tyveri som typiske kriminelle aktiviteter militser i Bagdad deltar i. Kidnappinger fortsetter stadig, og politiet og sikkerhetsorganene bryr seg ikke, ifølge politikeren. Han fortalte at han personlig får henvendelser fra enkeltmennesker om hjelp – for eksempel en mor som hadde ringt ham fordi PMU-folk hadde kommet på døren hennes og krevd å få datterens telefonnummer slik at de, som moren fryktet, kunne komme i kontakt med henne og voldta henne.

Av og til blir det likevel rapportert om at myndighetene griper inn. Da tre amerikanere som var ansatt ved flyplassen i Bagdad, ble bortført av det man antok var en Iran-tilknyttet militser i januar

Respons **Irak: Militser i Bagdad**

2016, ble de ifølge New York Times (Arango 2016) løslatt etter at myndighetene grep inn. Myndighetene hadde da gått via en annen militsleder, Muqtada al-Sadr. Et annet tilfelle fant sted da en irakisk journalist som hadde skrevet kritisk om militsenes handlefrihet, ble kidnappet i 2016 i hjemmet sitt (Radio Free Europe/Radio Liberty 2016). Saken fikk publisitet, og statsminister Abadi ba de militære myndighetene i Bagdad sørge for å få henne satt fri. Noe senere kunne de militære bekrefte at hun var blitt satt fri (Middle East Eye 2017). Rapportering om slik inngripen synes likevel å forekomme nokså sjeldent, og dersom det skjer, er det gjerne profilerte saker.

Irakiske medier har rapportert om flere kriminelle hendelser der militser er innblandet. Militsene skaffer seg bl.a. inntekter på korrump vis ved å ta seg betalt for å la folk passere sjekkpunktene deres, slik det ble rapportert om av Niqash i januar 2017 (Habib 2017b). Sommeren 2017 meldte irakiske medier om en økning i militskriminaliteten. Ifølge oppslagene er ikke bare shiamilitsene men også IS involvert i virksomheten. Baghdad Post (2017b) meldte i august om at militsfolk hadde angrepet en bil og alvorlig såret to personer i bilen. Avisen meldte litt senere (2017a) om at Iran-støttede militsfolk hadde kidnappet en taxisjåfør og senere drept ham da de ikke hadde fått løsepenger innen fristen de hadde satt.

En annen form for kriminell virksomhet som ble fremhevet for Landinfo i Bagdad (2017), er ulovlig konfiskering av fast eiendom. En irakisk politiker (møte Bagdad 2017) påpekte at utkastelser av sunnier og kristne fra deres private boliger pågår fortsatt. Etter at familien er blitt kastet ut, konfiskerer PMU husene deres. Eierne får dermed ikke vende tilbake til sine hjem, ifølge politikeren. Al-Monitor (Al-Jaffal 2016) intervjuet i februar 2016 et medlem av Bagdads bystyre som uttalte at innflytelsesrike partier hadde sikret seg kontroll over 70 % av fast eiendom tilhørende kristne som hadde forlatt Bagdad og flyktet til utlandet. Dessuten hadde disse partiene fått endret eiendomsregistrene slik at eiendommene nå sto på nye eiere. Selv om militser ikke var nevnt her, vil vi legge til at innflytelsesrike partier i Irak gjerne holder seg med militser.

Landinfos kommentar

Bildet som tegnes av militser som kan dominere hele bydeler eller deler av dem, ser ut til å ha holdt seg over flere år. Dominansen kan ta mange former og være et mer dekkende uttrykk for stillingen deres enn «kontroll» som sådan. Militsenes handlefrihet virker utstrakt i områdene hvor de har dominans, mens myndighetenes spillerom der blir tilsvarende innskrenket, eller de og militsene overlapper hverandre i utøvelsen av myndighet. Korrupsjon forekommer blant både myndigheter og militser, og mange kilder trekker fram militsenes deltakelse i både vinnings- og voldskriminalitet. Det er særlig bydelene med hovedsakelig sjiamuslimsk befolkning som er dominert av militser, og da av militser tilknyttet Folkemobiliseringsstyrkene (PMU).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Anagnostos, E. (2016, 6. juli). *Iraq Situation Report, June 29 – July 6, 2016*. Washington D.C.: Institute for the Study of War (ISW). Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/backgrounder/iraq-situation-report-june-29-july-6-2016> [lastet ned 2. september 2016]
- Arango, T. (2016, 16. februar). 3 Americans Kidnapped in Baghdad are Released. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2016/02/17/world/middleeast/3-americans-kidnapped-in-baghdad-are-released.html?mcubz=0> [lastet ned 4. september 2017]
- Baghdad Post (2017a, 11. august). IMIS terrorists kidnap, kill taxi driver in Baghdad. *Baghdad Post*. Tilgjengelig fra <http://www.thebaghdadpost.com/en/story/15545/IMIS-terrorists-kidnap-kill-taxi-driver-in-Baghdad> [lastet ned 4. september 2017]
- Baghdad Post (2017b, 9. august). Militiamen attack civilians in Southern Baghdad, 2 injured. *Baghdad Post*. Tilgjengelig fra <http://www.thebaghdadpost.com/en/story/15441/Militiamen-attack-civilians-in-southern-Baghdad-2-injured> [lastet ned 4. september 2017]
- Baghdad Post (2017c, 11. februar). Armed militias breach security checkpoints in Sadr City. *Baghdad Post*. Tilgjengelig fra <http://www.thebaghdadpost.com/en/story/5963/Armed-militias-breach-security-checkpoints-in-Sadr-City> [lastet ned 4. september 2017]
- Baghdad Post (2017d, 7. januar). Kata'ib Hezbollah... the main obstacle to provide security in Iraq. *Baghdad Post*. Tilgjengelig fra <http://www.thebaghdadpost.com/en/story/4773/Kata-ib-Hezbollah-the-main-obstacle-to-provide-security-in-Iraq> [lastet ned 14. september 2017]
- Cunningham, E. (2016, 21. januar). Feared Shiite militias back in spotlight after three Americans vanish in Iraq. *Washington Post*. Tilgjengelig fra https://www.washingtonpost.com/world/feared-shiite-militias-back-in-spotlight-after-three-americans-vanish-in-iraq/2016/01/21/f62c51ee-beec-11e5-98c8-7fab78677d51_story.html?utm_term=.980541f48439 [lastet ned 4. september 2017]
- The Economist (2017, 12. april). Who's in charge? America and Iran are jostling for influence over Iraq. *The Economist*. Tilgjengelig fra <https://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21720612-no-one-knows-what-donald-trump-wants-america-and-iran-are-jostling> [lastet ned 4. september 2017]
- Habib, M. (2017a, 14. juni). Creating the shiite crescent: As extremists lose power in Iraq, militias loyal to Iran gain it. *Niqash*. Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/en/articles/politics/5599/> [lastet ned 4. september 2017]

Respons Irak: Militser i Bagdad

- Habib, M. (2017b, 19. januar). Baghdad's legal gangs? As Iraqi Police lose control of Baghdad's streets, militias take over. *Niqash*. Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/en/articles/security/5524/> [lastet ned 4. september 2017]
- Al-Jaffal, O. (2016, 24. februar). What is Abadi doing to protect Iraq's Christians? *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/02/iraq-christian-properties-confiscated.html#ixzz4rzWEA112> [lastet ned 4. september 2017]
- Landinfo (2017, 23. juni). *Irak: Sunnimuslim i Bagdad*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3573/1/3573_1.pdf [lastet ned 4. september 2017]
- Mansour, R. & Faleh, J. (2017, april). *The Popular Mobilization Forces and Iraq's Future*. Washington D.C./Beirut: Carnegie Endowment for International Peace. Tilgjengelig fra <http://carnegie-mec.org/2017/04/28/popular-mobilization-forces-and-iraq-s-future-pub-68810> [lastet ned 4. september 2017]
- McDonald, A. (2017, 8. mai). Seven anti-corruption activists kidnapped in Baghdad. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/seven-anti-corruption-activists-kidnapped-baghdad-1358680893> [lastet ned 4. september 2017]
- Middle East Eye (2017, 3. januar). Kidnapped Iraqi journalist Afrah Shawqi is freed. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/kidnapped-iraqi-journalist-freed-489415997> [lastet ned 4. september 2017]
- Mostafa, M. (2017, 19. mai) At least 2 policemen killed as police clash with Shia militia in Baghdad. *Iraqi News*. Tilgjengelig fra <http://www.iraqinews.com/iraq-war/least-2-policemen-killed-police-clash-shia-militia-baghdad/> [lastet ned 4. september 2017]
- Radio Free Europe/Radio Liberty (2016, 27. desember). Gunmen Kidnap Iraqi Female Journalist In Baghdad. *Radio Free Europe/Radio Liberty*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/iraq-female-journalist-kidnapped-baghdad-qaisi/28200115.html> [lastet ned 4. september 2017]
- Steinberg, G. (2017, juli). *The Badr Organization. Iran's Most Important Instrument in Iraq*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik. Tilgjengelig fra https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2017C26_sbg.pdf [lastet ned 14. september 2017]
- Stanford University (2017, 17. januar). *Mapping Militant Organizations: Mahdi Army*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/57> [lastet ned 14. september 2017]
- Stanford University (2016, 25. august). *Mapping Militant Organizations: Kata'ib Hezbollah*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/361?highlight=kataib+hezbollah> [lastet ned 14. september 2017]

Muntlige kilder

- Diplomatkilde. Møte i Amman 8. mars 2016.
- Irakisk analytiker. Møte i Bagdad 2. mars 2017.
- Irakisk klanleder fra Albu Nimr-klanen. Møte i Amman 6. mars 2016 og 27. februar 2017.
- Irakisk politiker. Møte i Bagdad 2. mars 2017.
- Norges ambassade i Amman. Møte i Amman 27. februar 2017.
- Muayad al-Windawi, frittstående konsulent. Møte i Amman 26. februar 2017.
- UNHCR. Møte i Bagdad 28. februar 2017.

Respons Irak: Militser i Bagdad

© Landinfo 2017

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.